

BedrijfsDuurzaamheidsIndex hoog op het Lagekostenbedrijf

Klaas Jan van Calker en Camiel Verhagen

Door de BedrijfsDuurzaamheidsIndex (BDI) is duurzaamheid op melkveebedrijven meetbaar gemaakt. De BDI is voor het eerst berekend op de praktijkcentra van het Praktijkonderzoek. Het Lagekostenbedrijf haalt een goede score voor bijna alle onderdelen van duurzaamheid. Alleen voor de landschappelijke waarde kunnen verbeteringen worden geboekt. De strategie van het Lagekostenbedrijf leidt tot een goede score voor de BDI.

Het Praktijkonderzoek heeft voor vier verschillende deelgebieden van duurzaamheid (economie, intern sociaal, extern sociaal en ecologie) indicatoren vastgesteld.

Om na te gaan of de BedrijfsDuurzaamheidsIndex (BDI) een goede manier is om duurzaamheid meetbaar te maken is de BDI berekend voor de verschillende praktijkcentra van het Praktijkonderzoek (De Marke, Aver Heino, Hightechbedrijf en Lagekostenbedrijf). In dit artikel worden de resultaten van het Lagekostenbedrijf toegelicht en vergeleken met de gemiddelde score van de drie andere praktijkcentra. De hoofddoelstelling van het

Lagekostenbedrijf is het realiseren van een kostprijs van 34 eurocent per kg melk. Het beperken van de hoeveelheid arbeid en voldoen aan de Minas normen van 2003 zijn belangrijke neven doelstellingen. De indicatoren zijn berekend als gemiddelde over 2000, 2001 en 2002 om een betrouwbaar beeld te krijgen van de duurzaamheid.

Economisch sterk

Het Lagekostenbedrijf probeert een goed inkomen te behalen door de toegerekende en niet-toegerekende kosten te verlagen. De toegerekende kosten (7,97 per 100 kg melk) zijn laag door lage voerkosten (€ 3,27 per 100 kg melk). Dit komt onder andere door het toepassen van weidegang en lage krachtvoergiften. De kosten voor grond en gebouwen zijn laag (€ 7,33 per 100 kg melk) doordat de aanwezige stallen op het Lagekostenbedrijf erg sober en

kostenbesparend gebouwd zijn. De lage kosten leiden tot een saldo van € 30,16 per 100 kg melk en een arbeidsopbrengst op bedrijfsniveau van bijna € 40.000 (zie Tabel 1). Het is duidelijk dat het Lagekostenbedrijf een aanzienlijk hogere score haalt in vergelijking met de andere praktijkcentra. Ook in vergelijking met praktijkbedrijven scoort het Lagekostenbedrijf goed op economische duurzaamheid.

Tabel 1 Score van het Lagekostenbedrijf t.o.v. het gemiddelde van drie andere praktijkcentra (High Tech, Aver Heino en De Marke) voor duurzaamheid in de periode van 2000 tot 2002

Deelgebied		Lagekostenbedrijf	Gemiddelde drie andere praktijkcentra
Economie	Saldo (per 100 kg melk)	€ 30,16	€ 27,54
	Arbeidsopbrengst per VAK ¹	€ 39.750	€ 660
Intern sociaal	Arbeid (uren per week per VAK ¹)	51	49
Extern sociaal	Voedselveiligheid ²	79	80
	Dierenwelzijn ²	54	50
	Diergezondheid ²	87	90
	Landschappelijke waarde ²	22	62
	Extern sociale index score ³	89	104
Ecologie	Eutrofiëring Potentieel per ha (NO ₃ equivalenten) ⁴	486	557
	Nitraatconcentratie (mg per liter) ⁴	11	40
	Watergebruik (m ³ per ha) ⁴	4749	4391
	Verzuringpotentieel per ha (SO ₂ equivalenten) ⁴	65	101
	Broeikasgas potentieel per 1000 kg FPCM (CO ₂ equivalenten) ⁴	775	797
	Ecologische index score ¹	110	97

¹VAK = Volwaardige ArbeidsKracht, ²Uitgedrukt op een schaal van 0 (niet duurzaam) tot 100 (duurzaam), ³Gemiddelde score van de vier praktijkcentra is 100; hogere score betekent betere duurzaamheid, ⁴Lagere score leidt tot betere ecologische duurzaamheid

Goede arbeidsomstandigheden

Het Lagekostenbedrijf heeft een scherpe doelstelling met betrekking tot de hoeveelheid arbeid. Er wordt veel werk uitbesteed aan de loonwerker en er wordt zoveel mogelijk weidegang toegepast. De gemiddelde arbeidsbehoefte van het bedrijf is 51 uur per week. De andere praktijkcentra hebben iets betere arbeidsomstandigheden door de kortere arbeidsduur. Desondanks is een arbeidsbehoefte van 51 uur per week geen zware belasting voor de melkveehouder en zijn de arbeidsomstandigheden op het Lagekostenbedrijf goed.

Imago kan worden verbeterd

Het Lagekostenbedrijf scoort goed op de onderdelen voedselveiligheid en diergezondheid (zie Tabel 1). De hoge scores voor beide onderdelen zijn een gevolg van de voorbeeldfunctie die het praktijkcentrum heeft. De score voor dierenwelzijn is relatief laag, omdat in de index voor dierenwelzijn meer punten te verdienen zijn als een potstal aanwezig is. Door onder andere de ruime huisvesting en het toepassen van weidegang is het dierenwelzijn op het Lagekostenbedrijf toch ruim voldoende. Voor landschappelijke waarde scoort het Lagekostenbedrijf relatief laag, met name omdat agrarisch natuurbeheer niet past binnen de doelstellingen van het Lagekostenbedrijf. Wanneer de verschillende indicatoren worden ingewogen tot een extern sociale index score blijkt dat het Lagekostenbedrijf lager scoort dan het gemiddelde van de drie andere praktijkcentra.

Ecologische duurzaamheid goed

Bij de meeste indicatoren van ecologische duurzaamheid (Eutrofiëring Potentieel, nitraat concentratie, Verzuring potentieel en Broeikas Potentieel) behaalt het Lagekostenbedrijf een

betere score dan het gemiddelde van de drie andere praktijkcentra. Dit heeft veel te maken met de doelstellingen van het Lagekostenbedrijf. Door zuinig te boeren wordt bespaard op aanvoer van kunstmest en krachtvoer. Wanneer geen mineralen aangekocht hoeven te worden, kunnen ze ook niet verloren gaan (door emissie of uitspoeling). Het Lagekostenbedrijf heeft een iets mindere score voor waterverbruik (indicator voor verdroging). Dit komt omdat het bedrijf relatief veel gras (dat veel water verbruikt) in het bouwplan heeft. Bezuinigen op waterverbruik door het veranderen van het bouwplan is echter minder relevant voor het Lagekostenbedrijf door de goede vochtvoorziening van de bodem. Ondanks de lagere score voor waterverbruik behaalt het Lagekostenbedrijf in totaal een bovengemiddelde score voor ecologische duurzaamheid.

Slotsom

Een klein en extensief bedrijf zoals het Lagekostenbedrijf kan zeer goede resultaten halen met betrekking tot duurzaamheid en heeft daarmee toekomst. De BDI is met succes berekend op de praktijkcentra van het Praktijkonderzoek. De doelstellingen van de praktijkcentra kunnen duidelijk worden teruggevonden in scores voor de verschillende deelgebieden. Grote voordeel van de BedrijfsDuurzaamheidsIndex is dat een goed beeld wordt verkregen van verschillende indicatoren van duurzaamheid. Bovendien kan een lagere score van een bepaalde indicator van duurzaamheid gecompenseerd worden door een hogere score van een andere indicator. Dit jaar zal de BedrijfsDuurzaamheidsIndex ook op enkele praktijkbedrijven worden gemeten.

